

Raportul dintre timpul cronologic si cel psihologic Intr-un roman subiectiv Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi - Camil Petrescu

Cu Camil Petrescu ne aflam In fata unuia dintre autorii care au ilustrat programul estetic lovinescian al modernizarii si al sincronizarii cu modelele occidentale ale epocii. Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi si Patul lui Procust reprezinta romanele cu valoare de capodopera ale prozatorului a carui vocatie este dublata de cea de dramaturg, autor al unor drame de idei dintre care amintim Act venetian, Jocul ielelor sau Suflete tari.

La 10 ani de la aparitia In 1920 a primului roman realist obiectiv In literatura romana, prin Ion de Liviu Rebreanu, Ultima noapte... reprezinta un roman subiectiv, modern, de analiza psihologica, ce ilustreaza teoriile autorului privind simultaneitatea artelor cu descoperirile stiintifice ale epocii (intuitionismul bergsonian, filozofia husserliana sau studiile de psihanaliza si psihologie), teoria autenticitatii sau anticafilismul. Romanul are ca tema drama autocunoasterii unui intelectual ce traieste doua experiente, iubirea si razboiul. Structurat In doua parti ce constituie un tot prin procedeul unitatii de perspectiva si prin Incadrarea celei erotice In cea de razboi, romanul reprezinta efortul unei constiinte de a-si reordona sistemul de valori, Intr-o confesiune facuta Intr-o situatie limita, respectiv pe front.

In centrul operei se afla naratorul personaj, relatand la persoana I, deci In maniera subiectiva, evenimentele capitale pentru existenta sa: stefan Gheorghidiu, absolvent al Facultatii de Filozofie, se afla concentrat "la Piatra Craiului In munte" si este framantat de banuiala adulterului sotiei sale, Ela. Provocat de un fapt banal sa-si rememoreze trecutul erotic, el va gasi forta interioara de a depasi esecul In dragoste In urma participarii la marea conflagratie, unde Intelege ca moartea absurda a semenilor este mai grava decat posibila tradare In dragoste a unei femei. Naratorul relateaza In calitate de actor al evenimentelor, astfel Incat perspectiva narativa este actoriala si li corespunde o viziune naratologica "Impreuna cu".

O prima observatie In discutarea raportului dintre cele doua timpuri o reprezinta faptul ca prozatorul roman preia de la scriitorul francez Marcel Proust nu numai procedeul eului central, al unitatii de perspectiva sau memoria involuntara, ci si modificarea raportului dintre timpul cronologic si cel subiectiv, psihologic. Mario Vargas Llosa disociaza, In afirmatia data, Intre timpul obiectiv, Impartit conventional In unitati egale pentru toti (saptamani, zile, ore, minute) si durata subiectiva, timpul psihologic, flux continuu, devenire nelnterupta imposibil de divizat In unitati egale, caci fiecare minut difera de celelalte prin Incarcatura emotionala. Daca timpul conventional este identic pentru toata lumea, trairea duratei difera de la o persoana la alta. Cele doua dimensiuni temporale se regasesc In romanul Ultima noapte de dragoste, Intaia noapte de razboi: timpul obiectiv corespunde realitatilor exterioare, dintre care cea mai evidenta o constituie experienta razboiului descris In maniera demitizata, iar timpul subiectiv consta In pasajele ce prezinta reflexul faptelor In constiinta protagonistului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

O alta deosebire intre cele doua timpuri deriva din acronia observabila la nivelul firului epic: romanul erotic este concentrat in capitolele II-V si reprezinta o analepsa introdusa prin procedeul memoriei involuntare, caci un fapt banal - discutia de la popota - declanseaza retrospectia lui Gheorghidiu. Evenimentele romanului erotic sunt relatate, totusi, cronologic, iar in romanul de razboi tehnica este cea a fluxului constiintei, caci naratorul retranscrie intregul cadru al desfasurarii razboiului, fara a urmari o relatie cauza-efect.

Un alt element important in discutarea relatiei dintre cele doua timpuri este dilatarea anumitor secvente in functie de incarcatura lor emotionala. Excursia la Odobesti reprezinta, de exemplu, un prilej pentru narator de a interpreta fiecare gest al Elei, de a prezenta revelatiile in planul constiintei si starile contradictorii declansate de flirtul Elei cu Gregoriade.

O alta scena ilustrativa este descoperirea biletului scris de Anisoara, pe care intr-o prima faza II considera proba nevinovatiei Elei, dupa care construiește un intreg edificiu de presupuneri care o incrimineaza ca fiind complice cu Anisoara si menajera casei in plasarea ulterioara a biletului printre hartiile sale, cu scopul de a-i revoca hotararea de divort. Fapte banale sunt exacerbate de sensibilitatea "nazdravana", cum o numeste doamna cu par argintiu, a potagonistului, astfel incat ele ocupa substantiale pagini din roman.

De asemenea, tensiunea vietii interioare a lui Gheorghidiu vine din jocul dintre cele doua perspective temporale: timpul nararii/discursului din prezentul ordonat cronologic din romanul de razboi este dublat de timpul istoriei, al evenimentelor relatate. Avem, asadar, o dubla perspectiva asupra evenimentelor timpului exterior: pe de o parte cea care deriva din analiza trecutului relatiei cu Ela, detasata de evenimente, lucida si analitica, pe de alta parte perspectiva romanului de razboi, imediata evenimentelor, o stare de urgenta sufleteasca ce se caracterizeaza prin transcrierea tuturor detaliilor care coboara razboiul de pe marea scena a isoriei, indepartandu-l de literatura romantica a faptelor exceptionale. stiind continuarea evenimentelor, stef sesizeaza anumite aspecte ale vietii de cuplu in urma acestui examen retrospectiv, isi explica anumite gesturi, intelege anumite alegeri sau acte ale Elei. Pe front, insa, sub teroarea amenintarii cu moartea, el transcrie, ca intr-un jurnal, imagini halucinante (capete zdrobite, brate amputate, moartea aproapelui) si confirma existenta unui singur sentiment care inlocuieste mitul curajului: frica de moarte.

Nu in ultimul rand, aceasta disociere intre cele doua timpuri evidentiaza trasaturi fundamentala a lui stefan Gheorghidiu: hiperluciditatea si inadaptarea la societate. In ciuda faptului ca pare preocupat exclusiv de realitati sufletesti, suferinta sa provine si din nepotrivirea dintre propriul efort de a organiza lumea dupa sistemul personal de valori si lumea exterioara, capabila de compromisuri. Separarea celor doi in final este sfarsitul unui proces declansat de evenimentele exterioare cuplului: vizita la unchiul Tache si ispitele unei existente mondene.

Prin urmare, raportul dintre timpul cronologic si cel psihologic este esential in intelegerea caracterului modern al romanului, Camil Petrescu manuire cu dexteritate tehnici, conventii,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

procedee ce fac din publicul cititor un participant activ la actul interpretarii.